

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Rzeszowie

LRZ.410.007.01.2019

Pan
Andrzej Borowski
Państwowy Graniczny Inspektor Sanitarny
w Przemyślu

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/19/086 – System bezpieczeństwa obrotu środkami ochrony roślin.

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Graniczna Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Przemyślu. 37-700 Przemyśl, ul. Mariacka 4.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Mgr Andrzej Borowski, Państwowy Graniczny Inspektor Sanitarny (PGIS) – Dyrektor Granicznej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Przemyślu (zwanej dalej „Stacją”) od 1 marca 2013 r., zwany dalej Dyrektorem.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Przygotowanie organizacyjne do wykonywania zadań w zakresie nadzoru nad jakością zdrowotną żywności pod kątem pozostałości środków ochrony roślin. 2. Realizacja zadań w zakresie nadzoru nad jakością zdrowotną żywności pod kątem pozostałości środków ochrony roślin. 3. Skuteczność systemu kontroli pozostałości w żywności środków ochrony roślin. 4. Działania informacyjne, promocyjne, edukacyjne w zakresie bezpieczeństwa żywności pod kątem pozostałości środków ochrony roślin.
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2016 r. do 31 grudnia 2018 r.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Rzeszowie.
Kontroler	Stanisław Tobolewski główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LRZ/67/2019 z 10 kwietnia 2019 r. (akta kontroli str.1 - 4)

¹ . Dz.U. z 2019 r., poz. 489, dalej: ustawa o NIK

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

W okresie objętym kontrolą, Państwowy Graniczny Inspektor Sanitarny w Przemyśle prawidłowo wywiązywał się z realizacji zadań w zakresie nadzoru nad jakością zdrowotną importowanej żywności pod kątem pozostałości środków ochrony roślin. Przygotowanie organizacyjne i kadrowe Stacji umożliwiało prawidłowe jej funkcjonowanie w powyższym obszarze.

Uzasadnienie oceny ogólnej

W Granicznej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Przemyśle, zgodnie ze standardami kontroli zarządczej dla jednostek sektora finansów publicznych³, opracowano strukturę organizacyjną jednostki, która była dostosowana do jej celów i zadań. Zakres zadań, uprawnień i odpowiedzialności poszczególnych komórek organizacyjnych jednostki oraz zakres podległości pracowników został określony w formie pisemnej w sposób przejrzysty i spójny. Zakres obowiązków, uprawnień i odpowiedzialności został określony dla każdego pracownika Stacji. Dyrektor Stacji zadbał, poprzez zapewnienie corocznych szkoleń, aby osoby zarządzające i pracownicy posiadali wiedzę, umiejętności i doświadczenie pozwalające skutecznie i efektywnie wypełniać powierzone zadania.

PGIS w Przemyśle udaremnił 3 przypadki próby wwozu na terytorium RP towarów, które objęte były obowiązkiem badań w kierunku pozostałości środków ochrony roślin (dalej „SOR”). We wszystkich przypadkach towar został cofnięty z granicy. W jednym przypadku – przekroczenia norm SOR informacja została niezwłocznie uwidoczniiona w Systemie Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznych Produktach Żywnościowych i Paszach (RASFF). We wszystkich przypadkach powiadomień, których przyczyną były SOR, postępowanie PGIS było zgodne z opracowaną przez GIS instrukcją w sprawie zakresu i sposobu działania krajowego Systemu RASFF, a realizacja wydanych decyzji była monitorowana.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częstkowej⁴ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Przygotowanie organizacyjne do wykonywania zadań w zakresie nadzoru nad jakością zdrowotną żywności pod kątem pozostałości środków ochrony roślin.

Opis stanu faktycznego

1.1

W latach 2016 – 2018 Stacja otrzymywała od GIS „Wytyczne Głównego Inspektora Sanitarnego do planowania i działalności Państwowej Inspekcji Sanitarnej”. Wytyczne te obejmowały swoim zakresem między innymi zadania w zakresie nadzoru nad jakością zdrowotną żywności pod kątem pozostałości SOR. W oparciu o te wytyczne, corocznie, Dyrektor Stacji opracowywał „Plan zasadniczych zamierzeń Granicznej Stacji Sanitarno Epidemiologicznej

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

³ wskazanymi w komunikacie Nr 23 Ministra Finansów (Rozdz. II lit. A pkt 3)

⁴ Oceny częstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

w Przemyślu". Plany takie były opracowywane także odrębnie dla poszczególnych granicznych punktów kontroli: drogowej – w Korczowej i Medyce, kolejowej – w Przemyślu i lotniczej w Rzeszowie - Jasionce. Ponadto Dyrektor Stacji corocznie opracowywał szczegółowy „Plan pobierania próbek do badania żywności oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością w ramach urzędowej kontroli żywności i monitoringu Granicznej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Przemyślu”. W planach tych szczegółowo wskazano produkty żywnościowe, kraje pochodzenia, wielkość prób do badań oraz laboratorium, które badania będzie wykonywało w zakresie pozostałości ŚOR. Plany te obejmowały towary określone w załączniku do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 8 grudnia 2011 r. w sprawie wykazu towarów, które podlegają granicznej kontroli sanitarnej⁵.

(akta kontroli str. 52-217)

1.2

Główny Inspektor Sanitarny Zarządzeniem nr 29/11 z dnia 1 lipca 2011 r. nadał Granicznej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Przemyślu Statut.

W oparciu o zapisy powyższego Statutu, PGIS w Przemyślu zarządzeniem Nr 7/2011 z 12 września 2011 r. nadał i wprowadził w życie „Regulamin organizacyjny Granicznej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Przemyślu”⁶.

Regulamin określał zadania Stacji, jej strukturę organizacyjną oraz zadania poszczególnych komórek organizacyjnych i stanowisk pracy. Struktura organizacyjna Stacji została dostosowana do aktualnych celów i zadań – wskazano obszary działania – przejścia graniczne objęte zakresem działalności Stacji. Zakres zadań, uprawnień i odpowiedzialności jednostek, poszczególnych komórek organizacyjnych jednostki oraz zakres podległości pracowników został w Regulaminie określony w formie pisemnej w sposób przejrzysty i spójny.

Obowiązki, uprawnienia i odpowiedzialność zostały określone dla każdego pracownika w formie szczegółowego zakresu obowiązków. Zakres zadań objęty niniejszą kontrolą był realizowany przez Oddział Nadzoru Sanitarnego Stacji w skład którego wchodziły: Sekcja Sanitarnego i Przeciwepidemicznego Zabezpieczenia Granicy Państwa oraz stanowiska pracy ds.:

- nadzoru przeciwepidemicznego, oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia,
- higieny komunalnej,
- bezpieczeństwa żywności,
- higieny pracy,
- zapobiegawczego nadzoru sanitarnego

oraz przez 4 Graniczne Punkty Kontroli Sanitarnej na 2 przejściach drogowych z Ukrainą w Korczowej i Medyce, 1 na przejściu kolejowym w Przemyślu i 1 na przejściu lotniczym na lotnisku Rzeszów – Jasionka.

Zakres obowiązków i działań pracowników Stacji w obszarze objętym niniejszą kontrolą mieścił się w następujących zapisach w ich zakresach obowiązków:

- prowadzenie granicznej kontroli sanitarnej,
- pobieranie próbek do badań laboratoryjnych,
- wydawanie świadectw spełnienia wymagań zdrowotnych przez importowane partie środków spożywczych.

W latach 2016-2018 zadania objęte niniejszą kontrolą realizowało łącznie 27 osób (na przejściu granicznym w Korczowej – 16 osób, w Medyce – 9 osób i w Przemyślu – 2 osoby). Odprawa towarów na lotnisku w Jasionce pod Rzeszowem w latach 2016-2018 prowadzona była poza terenem lotniska i ze względu na lokalizację podlegała Państwowemu Powiatowemu Inspektorowi Sanitarnemu w Rzeszowie.

(akta kontroli str. 5-50)

⁵ Dz. U. Nr 272, poz. 1612.

⁶ Znowelizowany Zarządzeniem Nr 10/2016 z 9 sierpnia 2016 r.

1.3

W okresie objętym kontrolą, PGIS w Przemysłu zapewnił łącznie 11 szkoleń dla pracowników z zakresu bezpieczeństwa żywności z uwzględnieniem pozostałości ŚOR w żywności, w których uczestniczyło łącznie 86 uczestników - pracowników PGIS (2 szkolenia w 2016 r. – 6 uczestników, 5 szkoleń w 2017 r. – 33 uczestników i 4 szkolenia w 2018 r. – 47 uczestników).

Tematami szkoleń było:

- „Pestycydy w żywności” – zgłoszenia i powiadomienia w systemie RASFF,
- wytyczne do pobierania próbek w kierunku pozostałości pestycydów,
- zasady pobierania próbek w kierunku pestycydów,
- wytyczne do sporządzania planów pobierania próbek w kierunku pozostałości pestycydów.

W szkoleniach tych uczestniczyli wszyscy pracownicy odpowiedzialni za ten zakres zadań.

(akta kontroli str. 51)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli przygotowanie organizacyjne PGIS do wykonywania zadań w zakresie nadzoru nad jakością zdrowotną żywności pod kątem pozostałości środków ochrony roślin było właściwe.

OBSZAR

2. Realizacja zadań mających na celu zapewnienie bezpieczeństwa i jakości konsumowanej żywności w zakresie pozostałości środków ochrony roślin.

2.1

Opis stanu
faktycznego

Dyrektor Stacji corocznie opracowywał szczegółowy „Plan pobierania próbek do badania żywności oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością w ramach urzędowej kontroli żywności i monitoringu Granicznej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Przemysłu” osobno dla Granicznego Punktu Kontroli Sanitarnej i Laboratoryjnej w Korczowej oraz Granicznego Punktu Kontroli Sanitarnej w Medyce. Ze względu na fakt, że na obszarze działalności PGIS w Przemysłu nie było podmiotów, u których można by przeprowadzać badania w kierunku ŚOR w ramach rezerwy – badań takich nie zlecano.

Plany te obejmowały towary określone przepisami - rozporządzeniem Komisji (WE) nr 669/2009 z dnia 24 lipca 2009 r. w sprawie wykonania rozporządzenia (WE) nr 882/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie zwiększonego poziomu kontroli urzędowych przywozu niektórych rodzajów pasz i żywności nie pochodzących od zwierząt i zmieniającą decyzję 2006/504/WE⁷, a odnośnie poziomów pozostałości pestycydów w żywności - Rozporządzeniem Wykonawczym Komisji (UE) nr 2018/941 z lipca 2018 r. zmieniającym załącznik I do rozporządzenia Komisji (WE) nr 669/2009 w odniesieniu do wykazu paszy i żywności nie pochodzących od zwierząt, podlegających zwiększonemu poziomowi kontroli urzędowych przywozu.

⁷Dz. Urz. UE L 194 z 25.07.2009, str. 11, ze zm.

Ponadto w Planach tych przewidziano do kontroli inne towary objęte przepisami unijnymi⁸.

(akta kontroli str. 237-262)

2.2

W okresie objętym kontrolą PGIS w Przemysłu prowadził kontrole dokumentacji towarów wwożonych na teren RP również pod kątem ŚOR. GSSE w Przemysłu przeprowadziła łącznie 20 774 graniczne kontrole sanitarne, w tym 2 675 kontroli środków spożywczych, w których limitowane są ŚOR. W tym okresie do badań laboratoryjnych pobrano jedną próbkę (herbata zielona).

W latach 2016-2018 PGIS w Przemysłu wydał trzy decyzje zabraniające wprowadzania do obrotu i produkcji w UE dotyczące: herbaty zielonej, borówki świeżej i prażonych orzeszków ziemnych.

W okresie objętym kontrolą, w zakresie badań i pobierania próbek towarów pod kątem ŚOR, miały miejsce trzy przypadki (wszystkie w 2017 r.) prób wwozu na terytorium RP towarów objętych obowiązkiem takich badań (opisane szczegółowo poniżej). We wszystkich przypadkach wydane zostały decyzje zakazujące wprowadzenia do obrotu tych towarów w Unii Europejskiej i towar ten został cofnięty z granicy. W dwóch przypadkach powodem wydania decyzji były braki w dokumentacji a w jednym przekroczenie norm pozostałości ŚOR.

Ponadto PGIS w Przemysłu prowadził kontrole dokumentacji towarów wwożonych na teren RP również pod kątem pozostałości ŚOR. Liczbę kontroli i zakres oraz rodzaje kontrolowanych towarów opisano szczegółowo niżej.

(akta kontroli str. 60-103, 107-157, 164-217, 237-286)

⁸ - rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) nr 884/2014 z dnia 13 sierpnia 2014 r. nakładające specjalne warunki dotyczące przywozu niektórych rodzajów pasz i żywności z niektórych państw trzecich w związku z ryzykiem zanieczyszczenia aflatoksynami i uchylające rozporządzenie (WE) nr 1152/2009 (Dz. Urz. UE L 242 z 14.08.2014, str. 4, późn. zm.),

- rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) 2018/1660 z dnia 7 listopada 2018 r. wprowadzające specjalne warunki regulujące przywóz niektórych rodzajów żywności nie pochodzącej od zwierząt z niektórych państw trzecich w związku z ryzykiem zanieczyszczenia pozostałościami pestycydów, zmieniające rozporządzenie (WE) nr 669/2009 i uchylające rozporządzenie wykonawcze (UE) nr 885/2014 (Dz. Urz. L 278 z 08.11.2018, str. 7),

- rozporządzeniem Komisji (UE) nr 211/2013 z dnia 11 marca 2013 r. w sprawie wymogów dotyczących świadectw przy przywozie do Unii kielków i nasion przeznaczonych do produkcji kielków (Dz. Urz. UE L 186 z 26.06.2014, str. 49, z późn. zm.),

- rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) 2015/175 z dnia 5 lutego 2015 r. ustanawiające, ze względu na ryzyko zanieczyszczenia pentachlorofenolem i dioksynami, szczególne warunki mające zastosowanie do przywozu gumy guar pochodzącej lub wysłanej z Indii,

- rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) 2017/186 z dnia 2 lutego 2017 r. ustanawiające szczególne warunki mające zastosowanie do wprowadzania do Unii przesyłek z niektórych państw trzecich w związku z zanieczyszczeniem mikrobiologicznym i zmieniające rozporządzenie (WE) nr 669/2009 (Dz. Urz. L 29 z 03.02.2017, str. 24),

- rozporządzeniem Komisji (UE) nr 284/2011 z dnia 22 marca 2011 r. ustanawiającym specjalne warunki i szczegółowe procedury dotyczące przywozu przyborów kuchennych z tworzyw poliamidowych i melaminowych pochodzących lub wysłanych z Chińskiej Republiki Ludowej i Specjalnego Regionu Administracyjnego Hongkong (Dz. Urz. UE L 77 z 23.03.2011, str. 25),

- rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) 2016/6 z dnia 5 stycznia 2016 r. wprowadzające specjalne warunki regulujące przywóz paszy i żywności pochodzących lub wysyłanych z Japonii w następstwie wypadku w elektrowni jądrowej Fukushima i uchylające rozporządzenie wykonawcze (UE) nr 322/2014 (Dz. Urz. UE L 3 z 06.01.2016, str. 5, z późn. zm.),

- decyzją wykonawczą Komisji nr 2011/884/UE z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie środków nadzwyczajnych w odniesieniu do niedozwolonego genetycznie zmodyfikowanego ryżu w produktach z ryżu pochodzących z Chin i uchylająca decyzję 2008/289/WE (Dz. Urz. UE L 343 z 23.12.2011, str. 140, z późn. zm.),

- decyzją wykonawczą Komisji nr 2014/88/UE z dnia 13 lutego 2014 r. tymczasowo zawieszającą przywóz z Bangladeszu środków spożywczych zawierających liście pieprzu betelowego lub składających się z nich („pieprz żuwny”) (Dz. Urz. UE L 45 z 15.02.2014, str. 34, z późn. zm.),

Ze względu na zakres i obszar działania PGIS w Przemysłu, stopień realizacji „Krajowego planu pobierania próbek” oraz planów rocznych w zakresie pozostałości ŚOR w latach 2016 – 2018 był uwarunkowany tylko i wyłącznie zgłoszeniami partii towarów do granicznej kontroli sanitarnej (3 przypadki w 2017 r.) PGIS w Przemysłu nie miał żadnego wpływu na realizację planów pobierania próbek w kontrolowanym okresie.

(akta kontroli str. 237-262)

W okresie objętym kontrolą, nie było przypadku zaistnienia sytuacji konieczności zmiany planu pobierania próbek na dany rok z uwagi na wystąpienie sytuacji zagrożenia zdrowia lub życia konsumentów w wyniku wystąpienia na rynku produktów zawierających ŚOR i zakwalifikowanych jako niebezpieczne.

(akta kontroli str. 237-262)

Graniczna Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna w Przemysłu zgodnie z danymi zawartymi w sprawozdaniu Mz-45 przeprowadziła łącznie (w tym kontrole dokumentacji w zakresie pozostałości ŚOR):

w roku 2016 - 5783 graniczne kontrole sanitarne,

w roku 2017 - 6701 granicznych kontroli sanitarnych,

w roku 2018 - 8290 granicznych kontroli sanitarnych,

z tego odpowiednio graniczne kontrole sanitarne importowanych środków spożywczych, w których limitowane są środki ochrony roślin przeprowadzono tylko w Granicznym Punkcie Kontroli Sanitarnej i Laboratoryjnej w Korczowej (w Granicznym Punkcie Kontroli Sanitarnej w Medyce kontrole sanitarne importowanych środków spożywczych, w których limitowane są środki ochrony roślin nie były przeprowadzane).

W roku 2016 przeprowadzono - 854 kontrole, w tym:

- ziarna zbóż i przetwory zbożowo-mączne	- 36
- mrożonki	- 143
- owoce świeże	- 188
- warzywa świeże	- 27
- ziarna roślin oleistych	- 267
- rośliny strączkowe	- 14
- orzechy i owoce suszone	- 177
- grzyby	- 2

W roku 2017 - 945 kontroli, w tym:

- ziarna zbóż i przetwory zbożowo-mączne	- 133
- mrożonki	- 63
- owoce świeże	- 44
- warzywa świeże	- 74
- ziarna roślin oleistych	- 358
- rośliny strączkowe	- 41
- grzyby	- 2
- orzechy i owoce suszone	- 220
- herbata	- 10

W roku 2018 - 876 kontroli, w tym:

- ziarna zbóż i przetwory zbożowo -mączne	- 154
- mrożonki	- 87
- owoce świeże	- 33

- warzywa świeże	- 127
- ziarna roślin oleistych	- 235
- rośliny strączkowe	- 59
- grzyby	- 1
- orzechy	- 169
- herbata	- 9
- kawa	- 2

Graniczną kontrolą sanitarną zostały objęte importowane towary ujęte w załączniku do Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 8 grudnia 2011r. w sprawie wykazu towarów, które podlegają granicznej kontroli sanitarnej.

(akta kontroli str. 237-286)

W okresie objętym kontrolą wystąpił tylko jeden przypadek próby wwozu na terytorium RP towaru objętego obowiązkiem badania pod kątem pozostałości ŚOR⁹. W 2017 r. w Granicznym Punkcie Kontroli Sanitarnej i Laboratoryjnej w Korczowej pobrano do badań laboratoryjnych w kierunku ŚOR 1 próbkę importowanej herbaty zielonej (kraj pochodzenia - Chiny/kraj przywozu - Ukraina). Towar nie posiadał wymaganych dokumentów w zakresie spełniania norm pozostałości ŚOR. Zgodnie ze sprawozdaniem z badań (nr PBP/314/2017) próbka została przyjęta do laboratorium 07.06.2017 r., badanie zostało przeprowadzone 12.06.2017 r. - czas oczekiwania na wynik wynosił 5 dni. W wyniku badań laboratoryjnych przeprowadzonych w Laboratorium WSSE w Warszawie stwierdzono ponadnormatywną zawartość pozostałości pestycydów ACETAMIPRYD – 0,29 (+ - 0,15) mg/kg, IZOKARBOFOS 0,038 (+ - 0,019) mg/kg i TOLFENPYRAD 0,17 (+ - 0,09) mg/kg. PPGIS w Przemysłu Decyzją GPGPK.SK.459-1-1-2435/17 z dnia 13 czerwca 2017 r. zakazał wprowadzenia do obrotu i produkcji w Unii Europejskiej herbaty zielonej jako środka spożywczego szkodliwego dla zdrowia człowieka.

Ponadto, w 2017 r., z uwagi na brak dokumentacji potwierdzającej bezpieczeństwo zdrowotne importowanych towarów, w tym ŚOR, PGIS w Przemysłu wydał 3 decyzje zakazujące wprowadzenia do obrotu i produkcji w Unii Europejskiej niżej wymienionych importowanych towarów:

1. Borówka świeża 1 partia– kraj pochodzenia Ukraina, producent: Ukraina, wynik przeglądu i oceny dokumentacji przewozowej: negatywny wynik oględzin i oceny bezpieczeństwa zdrowotnego: negatywny, uwagi: brak dokumentacji potwierdzającej bezpieczeństwo zdrowotne, w tym pozostałości pestycydów, spowodowało, że przedmiotowa partia towaru była środkiem spożywczym niezgodnym z przepisami prawa żywnościowego.

PGIS w Przemysłu wydał dwie decyzje¹⁰ z rygorem natychmiastowej wykonalności, zakazującą wprowadzenia do obrotu i produkcji w Unii Europejskiej borówki świeżej jako środka spożywczego niezgodnego z przepisami prawa żywnościowego. Zgodnie z rozdzielnikiem, egzemplarz decyzji otrzymał również Oddział Celny w Korczowej (za potwierdzeniem odbioru).Towar został zawrócony z granicy RP przez Oddział Celny w Korczowej do nadawcy.

2. Prażone orzeszki ziemne - 2 partie, kraj pochodzenia Argentyna/ kraj przywozu Mołdawia, Wynik przeglądu i oceny dokumentacji przewozowej - negatywny, wynik oględzin i oceny bezpieczeństwa zdrowotnego – pozytywny, uwagi: brak

⁹ Wykaz towarów, które podlegają granicznej kontroli sanitarnej określono w załączniku do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 8 grudnia 2011 r. w sprawie wykazu towarów, które podlegają granicznej kontroli sanitarnej (Dz. U. Nr 272, poz. 1612).

¹⁰ GPGPKSK.459-1-1-3060/17 z dnia 21.07.2017 r.

GPGPKSK.459-1-1-3529, 3530/17 z dnia 24.08.2017 r.

dokumentacji potwierdzającej bezpieczeństwo zdrowotne, w tym środków ochrony roślin, spowodowało, że przedmiotowa partia towaru była środkiem spożywczym niezgodnym z przepisami prawa żywnościowego.

PGIS w Przemyślu wydał dwie decyzję z rygorem natychmiastowej wykonalności, zakazującą wprowadzenia do obrotu i produkcji w Unii Europejskiej 2 partii prażonych orzeszków ziemnych jako środka spożywczego niezgodnego z przepisami prawa żywnościowego. Zgodnie z rozdzielnikiem, egzemplarz decyzji otrzymał również Oddział Celny w Korczowej (za potwierdzeniem odbioru). Towar został zawrócony z granicy RP przez Oddział Celny w Korczowej do nadawcy.

Ze względu na specyfikę obszaru na jakim funkcjonował PGIS w Przemyślu (brak podmiotów kontroli na przejściach granicznych), nie miały zastosowania przepisy art. 27 ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej¹¹.

(akta kontroli str. 237-286)

PGIS w Przemyślu monitorował wykonanie decyzji poprzez Zintegrowany System Obsługi Granicy CAIFS II – podsystem SOC-T, w zakresie granicznej kontroli sanitarnej importowanych środków spożywczych oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością w ramach obrotu towarowego z krajami trzecimi.

(akta kontroli str. 338 - 348)

W okresie objętym kontrolą, PGIS w Przemyślu nie prowadził kontroli pod kątem pozostałości ŚOR w żywności w ramach nadzoru nad jakością zdrowotną środków spożywczych krajowych produkowanych w zakładach oraz znajdujących się w obrocie, gdyż na obszarze jego działalności takich obiektów nie było.

(akta kontroli str. 237-262)

2.3

W okresie objętym kontrolą, nie było przypadków stwierdzenia występowania pozostałości ŚOR w środkach żywnościowych w związku z czym nie było potrzeby występowania z wnioskami do właściwych PWIS o nałożenie kar pieniężnych w trybie art. 103 ust. 1 pkt 3 i 7 ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia¹².

(akta kontroli str. 237-262)

2.4

Według ewidencji skarg i wniosków prowadzonej w sposób ciągły przez PGIS w Przemyślu oraz rocznych sprawozdań w tym zakresie, sporządzanych na potrzeby Podkarpackiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego (PPWIS) w Rzeszowie, w latach 2016 – 2018 odnotowano wpływ tylko jednej skargi (w 2018 r.). Skarga ta dotyczyła sposobu przeprowadzenia granicznej kontroli sanitarnej transportu oleju słonecznikowego na przejściu granicznym w Korczowej. Skarga była rozpatrywana przez PPWIS w Rzeszowie, który uznał ją za bezzasadną. Skarg na kontrole dotyczące pozostałości ŚOR w produktach żywnościowych w tym okresie nie było.

(akta kontroli str. 290-306)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

¹¹ Dz.U. z 2019 r., poz. 59.

¹² Dz.U. 2006 nr 171 poz. 1225.

Ocena cząstkowa W ocenie Najwyższej Izby Kontroli PGIS prawidłowo realizował zadania mające na celu zapewnienie bezpieczeństwa i jakości sprowadzanej na obszar Unii Europejskiej żywności w zakresie pozostałości środków ochrony roślin.

OBSZAR

3. Skuteczność systemu kontroli pozostałości środków ochrony roślin w żywności przeznaczanej do obrotu.

Opis stanu faktycznego

3.1.

We wszystkich trzech opisanych wcześniej przypadkach powiadomień, których przyczyną były ŚOR, postępowanie PGIS w Przemysłu było zgodne z opracowaną przez GIS instrukcją w sprawie zakresu i sposobu działania krajowego Systemu Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznych Produktach Żywnościowych i Paszach (RASFF). W dwóch przypadkach towar został cofnięty z granicy (nie wpuszczony na terytorium RP) z powodu braków w dokumentacji sanitarnej, a w jednym po pobraniu próbek i przeprowadzeniu badań został zawrócony do kraju nadania – przypadek ten został zamieszczony w systemie RASFF. Czas niezbędny na „przeprocesowanie” tego przypadku od ujawnienia do wysłania notyfikacji wyniósł 8 dni – badanie towaru i pobranie próbek na granicy w dniu 5 czerwca 2017 r. – Wydanie decyzji i cofnięcie towaru do kraju wjazdu w dniu 13 czerwca 2017 r. (w tym 5 dni trwały badania w laboratorium w Warszawie)¹³. Działania ograniczające wwóz na teren Unii Europejskiej niebezpiecznej dla zdrowia żywności lub żywności z niepełną dokumentacją sanitarną podjęte przez PGIS w Przemysłu dotyczyły 100% zgłoszonych przypadków próby wwozu towarów objętych obowiązkowym badaniem w kierunku pozostałości ŚOR.

(akta kontroli str. 237-288)

3.2

W okresie objętym kontrolą, PGIS w Przemysłu nie realizował zadań mających na celu zapewnienie bezpieczeństwa i jakości konsumowanej żywności w zakresie pozostałości środków ochrony roślin w podmiotach sprzedających lub przetwarzających żywność oraz nie prowadził kontroli pozostałości środków ochrony roślin w żywności przeznaczanej do obrotu w takich podmiotach na obszarze RP. Było to wynikiem zapisów statutowych ograniczających funkcjonowanie PGIS w Przemysłu do obszaru przejść granicznych gdzie takie podmioty nie funkcjonowały.

(akta kontroli str. 5-37, 237-262)

Stwierdzone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli działania PGIS w Przemysłu ograniczające wwóz na teren Unii Europejskiej niebezpiecznej dla zdrowia żywności lub żywności z niepełną dokumentacją w zakresie ŚOR były właściwe.

¹³ Data wjazdu towaru na granicę RP – 5.06.2017 r.

Data wydania decyzji o zakazie wjazdu – 13.06.2017 r.

OBSZAR**4. Działania informacyjne, promocyjne, edukacyjne w zakresie bezpieczeństwa i jakości żywności w aspekcie pozostałości środków ochrony roślin.****Opis stanu faktycznego**

Jak wyjaśnił PGIS w Przemyślu ze względu na zadania i zakres oraz obszar działalności (wyłącznie 4 przejścia graniczne) działalność oświatowo - zdrowotna była ograniczona do tych obszarów i ukierunkowana głównie do osób przekraczających granicę państwową oraz do funkcjonariuszy służb granicznych, szczególnie pod kątem zapobiegania chorobom zakaźnym i cywilizacyjnym w celu planowania i organizowania sanitarnego zabezpieczenia granic państwa (art. 5 pkt. 5 ustawy).

Teren działania PGIS obejmuje wyłącznie obszary przejść granicznych. Na obszarach tych brak jest obiektów: producentów żywności, hurtowni, sklepów wielkopowierzchniowych a więc grup społecznych, do których można by kierować działalność edukacyjną w zakresie bezpieczeństwa i jakości wprowadzanej do obrotu żywności w zakresie pozostałości ŚOR.

Tym niemniej wykorzystując czas podczas prowadzonych kontroli stanu sanitarno – higienicznego np. w funkcjonujących placówkach handlu detalicznego, pozostawiono w celu ekspozycji dla klientów materiały oświatowe w formie ulotek. Zaznaczyć jednak należy, że działalność ta nie była ukierunkowana bezpośrednio na zagrożenia zdrowotne wynikające z pozostałości ŚOR w żywności.

(akta kontroli str. 220-236)

Stwierdzone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Z uwagi na fakt, iż podczas kontroli granicznych przedstawiciele PGIS mają kontakt głównie z przewoźnikiem, a na terenie działania PGIS brak jest grup społecznych, do których można by skierować działalność edukacyjną, działalność oświatowo - zdrowotna prowadzona przez PGIS w Przemyślu dotyczyła w szczególności zapobiegania chorobom zakaźnym i cywilizacyjnym w celu planowania i organizowania sanitarnego zabezpieczenia granic państwa.

IV. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury NIK w Rzeszowie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Rzeszów , 26 czerwca 2019 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Rzeszowie

Kontroler
Stanisław Tobolewski
Główny specjalista kontroli
państwowej

p.o. Dyrektora
Wiesław Motyka

/.../

/.../